

PREHĽAD O KRAJINE: SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2013

EURÓPSKA MIGRAČNÁ SIEŤ

1. Úvod

Tento prehľad o krajine ponúka vecný prehľad hlavných smerov vývoja v politikách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v Slovenskej republike v roku 2013, vrátane najnovších štatistických údajov.

2. Legálna migrácia a mobilita

2.1. PODPORA LEGÁLNYCH MIGRAČNÝCH CIEST

Poskytovanie informácií je hlavným prostriedkom podpory legálnej migrácie v Slovenskej republike. Internetová stránka Ministerstva vnútra SR¹ poskytuje informácie o vstupe (víza) a pobyte (povolenia na pobyt), a na osobitnej stránke² Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVaR SR) môžu štátni príslušníci tretích krajín nájsť informácie o zamestnaní, sociálnom zabezpečení, uzavretí manželstva, občianstve a o podnikaní v Slovenskej republike. Komplexné poradenstvo poskytuje aj **Migračné informačné centrum (MIC)**³.

2.2. EKONOMICKÁ MIGRÁCIA

V r. 2013 príslušné ministerstvá pripravovali **konkrétne akčné plány**, v ktorých rozpracúvali opatrenia vyplývajúce zo strategického dokumentu Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020⁴.

V **Akčnom pláne na roky 2014 – 2015** sa dôraz kládol na vypracovanie analýzy a zoznamu nedostatkových povolání, ako aj na možné zavedenie „slovenskej karty“ na uľahčenie a urýchlenie prístupu migrantov k vybraným pracovným miestam.

V r. 2013 sa pripravovala novelizácia legislatívy vzhľadom na **transpozíciu Smernice o jednotnom**

¹ www.minv.sk

² <http://www.employment.gov.sk/en/>

³ www.mic.iom.sk

⁴ http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migration_policy_sr_2020_en.pdf

povolení na pobyt a zamestnanie (2011/98/EÚ), ktorá mala vstúpiť do platnosti 1. januára 2014. Novelizáciou sa zaviedli efektívnejšie postupy pri žiadaní o jednotné povolenie na pobyt a prácu štátnymi príslušníkmi tretích krajín, čo má výrazne zjednodušiť správne konanie.

Dňa 1. januára 2013 nadobudli účinnosť legislatívne zmeny v oblasti **uznávania kvalifikácie v neregulovaných povolaniach v kontexte vydávania modrých kariet EÚ**. Pre vysoké školy v SR realizujúce programy v rovnakých alebo podobných oblastiach sa zaviedla možnosť uznať doklady vydané vysokými školami v tretích krajinách.

2.3. ZLÚČENIE RODINY

Dňa 1. mája 2013 nadobudla účinnosť novela Zákona o pobyte cudzincov. Táto novela **odstránila možnosť zrušiť povolenie na pobyt pre určité kategórie osôb**, ktorým bol udelený pobyt ako maloletým osobám (vo veku pod 18 rokov⁵), ako aj pre štátnych príslušníkov tretích krajín zosobášených s občanom/občiankou SR z dôvodu, že manželia nevedú spoločný rodinný život.

2.4. INTEGRÁCIA

V r. 2013 sa pracovalo na príprave **dokumentu Integračná politika**. Tento dokument bol vypracúvaný v rámci národného projektu MPSVaR SR **Príprava novej integračnej politiky a jej mainstreaming** s podporou Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (EIF).

⁵ Táto novela sa vzťahuje aj na dieťa vo veku do 18 rokov zverené do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je manželom/manželkou občana/občianky SR s trvalým pobytom; dieťa do 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov, alebo dieťa do 18 rokov zverené do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov pod podmienkou, že po dovŕšení 18 rokov bude podnikáť, alebo sa zamestná, alebo bude vykonávať osobitné činnosti alebo výskum a vývoj v Slovenskej republike.

Dokument Integrovaná politika definuje viacero ukazovateľov a vytyčuje nové ciele a opatrenia v oblasti integrácie, vrátane bývania, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, zamestnávania cudzincov a výučby slovenského jazyka.

Okrem toho medzinárodné a mimovládne organizácie organizovali v r. 2013 viaceré **priebežné integračné aktivity** v rámci projektov spolufinancovaných EIF a Ministerstvom vnútra SR. Medzi tieto aktivity patria opatrenia zabezpečujúce pre štátnych príslušníkov tretích krajín základné informácie o pobyte a štátnom občianstve, jazykové školenia, vzdelávacie programy, opatrenia zamerané na propagáciu migračných tém vo verejnosti s účasťou zástupcov migrantov a multikultúrne podujatia.

2.5. RIADENIE MIGRÁCIE A MOBILITY⁶

Pokiaľ ide o **vízovú politiku**, do konca roku 2013 bol na 65 zastupiteľských úradoch inštalovaný **vízový informačný systém**. Ku koncu roku 2013 vzrástol aj počet zastupiteľských úradov využívajúcich systém zberu odtlačkov prstov na 16.

V súvislosti so **schengenským priestorom** nadobudlo 19. júla 2013 účinnosť Nariadenie (EÚ) č. 610/2013. V zmysle tohto nariadenia boli zavedené nové opatrenia týkajúce sa zmenených podmienok pri prekračovaní vonkajších hraníc SR s Ukrajinou a na medzinárodných letiskách.

3. Medzinárodná ochrana a azyl

V r. 2013 bolo prijatých viacero legislatívnych zmien v oblasti medzinárodnej ochrany. Išlo o tieto zmeny:

- ★ V zmysle novely Zákona o službách zamestnanosti, ktorá nadobudla účinnosť 1. 5. 2013, **sa povolenie na zamestnanie nevyžaduje od štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana**. V súlade s novými ustanoveniami sú osoby, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana, považované za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a z tohto dôvodu majú v rámci prístupu k trhu práce rovnaké postavenie ako osoby, ktorým bol udelený azyl.
- ★ V zmysle novely Zákona o pobyte cudzincov **môžu osoby s udeleným azylom a osoby, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana, požiadať o dlhodobý pobyt EÚ**. Do doby, počas ktorej musí mať takáto osoba zákonný a nepretržitý pobyt na území krajiny pred podaním žiadosti o dlhodobý pobyt, ktorá je stanovená na päť rokov, sa v zmysle novely započítava doba od podania žiadosti o azyl do rozhodnutia o udelení azylu alebo poskytnutí doplnkovej ochrany.

- ★ Na účely **transponovania Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/95/EÚ (kvalifikačná smernica)** sa intenzívne pracovalo na príprave novely Zákona o azyle. Táto novela má nadobudnúť účinnosť 1. 1. 2014.

4. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V r. 2013 neboli prijaté žiadne významné politické dokumenty a neudiali sa žiadne legislatívne zmeny týkajúce sa maloletých bez sprievodu a ďalších zraniteľných skupín. V rámci prípravy Integrovannej politiky (pozri časť 2.3) bola vypracovaná osobitná kapitola o **integračných opatreniach zameraných na maloletých bez sprievodu**. Medzi tieto opatrenia patria: vypracovanie novej metodiky určovania najlepších záujmov dieťaťa, posúdenie systému určovania veku alebo identifikácie dôvodov úteku maloletých bez sprievodu a zabezpečenie vzdelávania a jazykovej prípravy. Na medzinárodnej úrovni bola SR zapojená do prípravy **príručiek na určovanie veku maloletých bez sprievodu** z dielne EASO v súlade s Akčným plánom pre maloletých bez sprievodu na roky 2010 – 2014.

5. Opatrenia na boj proti obchodovaniu s ľuďmi

V r. 2013 bolo prijatých niekoľko legislatívnych zmien, vrátane nasledovných:

- ★ Novela Trestného zákonníka v nadväznosti na **transpozíciu Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/36/EÚ (smernica o obchodovaní s ľuďmi)**. Táto novela priniesla zmeny v ustanoveniach týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi rozšírením okruhu obchodovania o žobráctvo a o účely vykorisťovania, napr. nútené manželstvo a zneužívanie na páchanie trestných činov.
- ★ Legislatívne zmeny sa uskutočnili aj v Trestnom poriadku, podľa ktorého obeť obchodovania s ľuďmi, ktoré boli nútené spáchať prečin, nepodliehajú stíhaniu alebo uloženiu trestu.

V r. 2013 prebehlo viacero **domácich kampaní na zvýšenie povedomia** obehí obchodovania s ľuďmi. Okrem toho sa SR zapojila do viacerých **medzinárodných projektov** zameraných na poskytovanie školení orgánom činným v trestnom konaní a na podporu návratu obehí obchodovania a predchádzanie ďalšiemu obchodovaniu. Slovenská polícia zároveň pravidelne spolupracovala s INTERPOL-om a s policajnými zložkami ďalších krajín.

⁶ „Riadenie migrácie a mobility“ sa týka týchto tém: vízová politika, schengenské pravidlá a monitorovanie hraníc.

6. Vonkajší rozmer migračnej politiky EÚ

V r. 2013 sa Slovenská republika aktívne zapájala do **medzinárodných dialógov o synergiách v oblasti migrácie a rozvoja**, napr. do Globálneho fóra pre migráciu a rozvoj (GFMD) a do dialógu OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji. V rámci druhého zasadania k dialógu OSN na vysokej úrovni, ktorý sa konal v októbri 2013 v New Yorku, sa SR zúčastnila na diskusii o „Posilnení partnerstiev a spolupráce v oblasti medzinárodnej migrácie“. Vo svojom príspevku SR poukázala na význam medzinárodnej spolupráce, najmä v rámci „Globálneho prístupu k migrácii a mobilite“ na úrovni EÚ.

7. Nelegálna migrácia

Pokiaľ ide o **opatrenia na prechádzanie nelegálnej migrácii**, príslušné úrady aj v r. 2013 pokračovali v **realizácii opatrení na riešenie negatívnych vplyvov rozsiahlych migračných vln v zmysle Národného plánu riadenia kontroly hraníc na roky 2011 – 2014**.

Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii (NJBPNM) podpísala protokol so Správou strážnej služby ukrajinských štátnych hraníc s cieľom zabezpečiť úzku spoluprácu organizovaním stretnutí na úrovni operačných pracovníkov za účasti vedúcich oboch partnerských organizácií.

Slovenská republika sa zároveň zapojila do projektu *Budovanie školiacich a analytických kapacít v oblasti migrácie v Moldavsku a v Gruzínsku* (GovAc). Cieľom projektu je zavedenie stáleho nástroja na zabezpečenie nezávislého a inštitucionalizovaného vzdelávacieho mechanizmu v týchto krajinách. Okrem toho na účely realizácie opatrení na boj proti nelegálnej migrácii cez územie Západného Balkánu sa NJBPNM zapojila do projektu EUROPOL-u „Operácia FIMATHU“.

SR je spolu s ďalšími krajinami Východného partnerstva zapojená aj do implementácie **Pražského procesu**⁷, ktorý má za cieľ prehĺbiť strategickú a operatívnu spoluprácu v rámci regiónu Východného partnerstva a predchádzať tak cezhraničnej kriminalite s osobitným dôrazom na nelegálnu migráciu. V rámci Pražského procesu sa Slovenská republika zúčastňuje na Pilotnom projekte č. 1, ktorého hlavným cieľom je posilniť kapacity krajín Pražského procesu v **boji proti nelegálnej migrácii výmenou znalostí**. Projekt sa zameriava na uzatváranie readmisných dohôd a na výmenu skúseností o organizovaní návratov migrantov do ich krajín pôvodu alebo do krajín, ktoré súhlasia s ich prijatím.⁸

⁷ Hlavnými krajinami Pražského procesu sú: Maďarsko, Lotyšsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko. Tretími krajinami zapojenými do projektu sú najmä Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina.

⁸ Hlavným koordinátorom projektu je Poľsko v spolupráci so SR a Rumunskom. Tretie krajiny zapojené do projektov: Albánsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Čierna

Pokiaľ ide o **kontrolu a sledovanie hraníc**, na hraničných prechodoch boli inštalované technické zariadenia v rámci projektov realizovaných v r. 2013.

Okrem toho sa Slovenská republika v r. 2013 zapojila do šiestich **spoločných operácií agentúry Frontex**. Na spoločných operáciách sa zúčastnili experti na doklady, ochranu hraníc a na druhostupňovú kontrolu.

V oblasti **návratov** sa v r. 2013 realizovalo viacero projektov na podporu odborného a jazykového vzdelávania pracovníkov hraničnej polície (ÚHCP P PZ). Zároveň sa vykonali kroky smerujúce k podpore dobrovoľných návratov prostredníctvom spolupráce a výmeny dobrej praxe v rámci Európskej siete pre dobrovoľné návraty (VREN) a účasťou na iných platformách zameraných na dobrovoľné návraty.

8. Poskytovanie a výmena informácií na podporu prípravy politik

V r. 2013 bola Slovenská republika aktívne zapojená do výmeny informácií s inými členskými štátmi EÚ v oblasti azylu a migrácie prostredníctvom rôznych fór (napr. Európska migračná sieť EMN a národné kontaktné body pre integráciu NCPI, EURES, ENARO a Medzinárodné stredisko pre rozvoj migračnej politiky ICMPD). SR sa aktívne zúčastnila aj na **dialógoch o migrácii** medzi EÚ a tretími krajinami, napr. USA, a na regionálnej úrovni s krajinami Východného partnerstva či Latinskej Ameriky a Karibiku. Pokiaľ ide o **regionálnu spoluprácu**, SR sa aktívne zúčastňovala na rozvoji v rámci Pražského procesu.

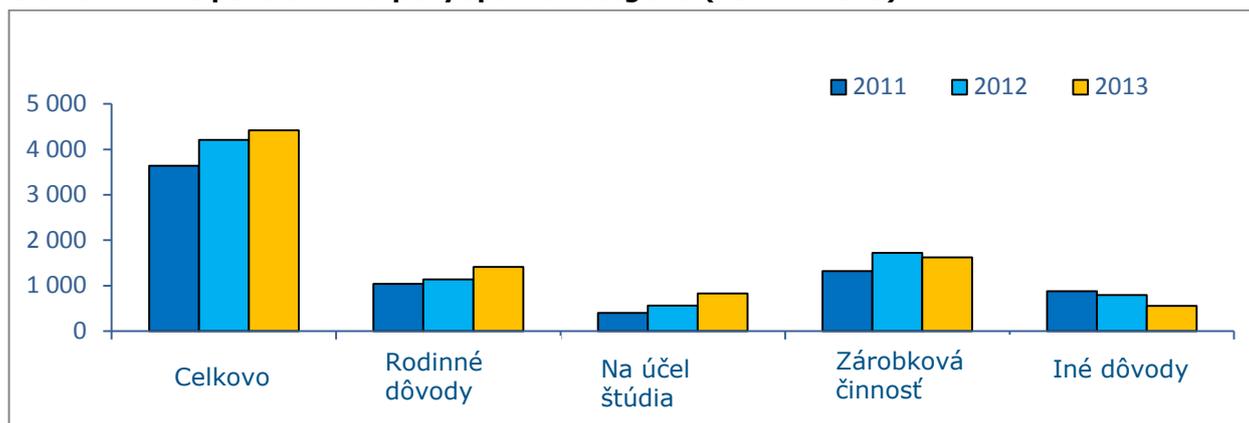
ŠTATISTICKÁ PRÍLOHA

Štatistická príloha ponúka prehľad aktuálnych dostupných štatistických údajov o Slovenskej republike vo vzťahu k migrácii a azylu (2011 – 2013), vrátane pobytu, azylu, maloletých bez sprievodu, nelegálnej migrácie, návratov a víz. V prípade, že štatistické údaje nie sú k dispozícii, je v prílohe uvedené „N/A“.

Hora, Gruzínsko, Kazachstan, Kosovo (Rezolúcia BR OSN č. 1244/1999), Kirgizsko, Macedónsko, Moldavsko, Rusko, Srbsko, Turecko, Tadžikistan, Turkménsko, Ukrajina a Uzbekistan.

Štatistická príloha: Migrácia a azyl v Slovenskej republike (2011 – 2013)

Graf č. 1: Prvé povolenia na pobyt podľa kategórie (2011 – 2013)

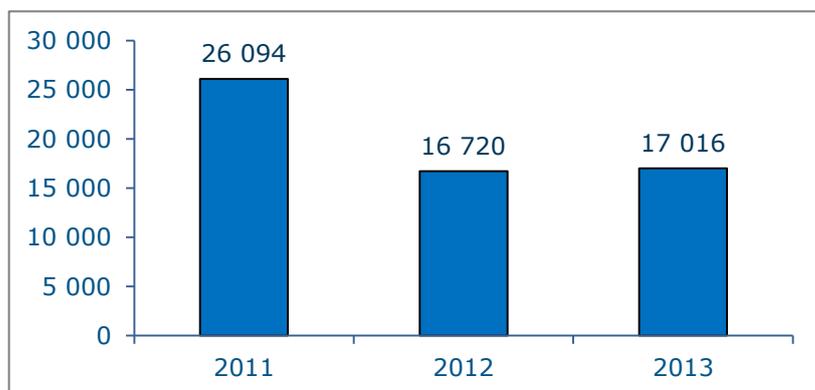
Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_resfirst*), cit. 28. 7. 2014

Tabuľka č. 1: Prvé povolenia na pobyt: 5 najčastejších tretích krajín (2011 – 2013)

2011	2012	2013
1. Ukrajina – 686	1. Ukrajina – 782	1. Ukrajina – 1 040
2. Srbsko – 568	2. Srbsko – 548	2. Srbsko – 603
3. Južná Kórea – 369	3. Južná Kórea – 373	3. Južná Kórea – 389
4. Rusko – 298	4. Rusko – 345	4. Rusko – 377
5. Spojené štáty – 195	5. Spojené štáty – 211	5. Čína – 228

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_resfirst*), cit. 4. 6. 2014

Graf č. 2: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v tis. (2011 – 2013)

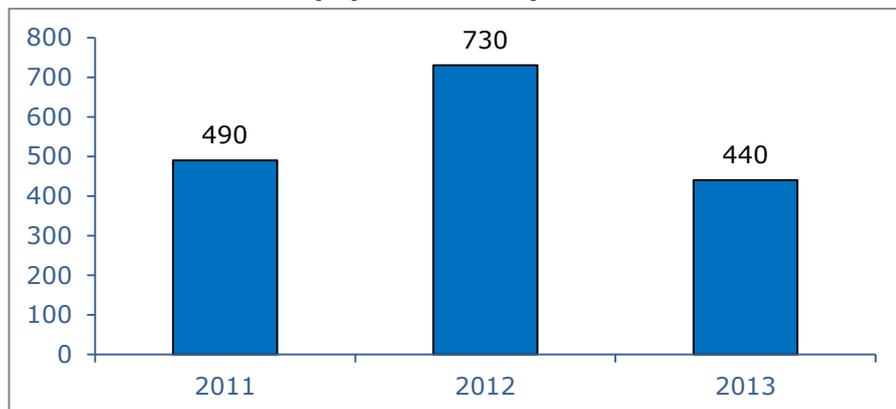
Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_pop1ctz*), cit. 4. 6. 2014

Tabuľka č. 2: Počet osôb s povolením na pobyt: 5 najčastejších tretích krajín (2011 – 2013)

2011	2012	2013
1. Ukrajina – 6 297	1. Ukrajina – 3,873	1. Ukrajina – 3 915
2. Srbsko – 3 853	2. Russia – 1,803	2. Rusko – 1 835
3. Vietnam – 2 257	3. Bez štátneho občianstva – 1 556	3. Bez štátneho občianstva – 1 553
4. Rusko – 2 227	4. Vietnam – 1 489	4. Vietnam – 1 544
5. Čína – 1 878	5. USA – 856	5. Čína – 875

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_pop1ctz*), cit. 4. 6. 2014

Graf č. 3: Žiadosti o azyl (2011 – 2013)

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_asyappctza*), cit. 4. 6. 2014

Tabuľka č. 3: Žiadosti o azyl: 5 päť najčastejších tretích krajín (2011 – 2013)

2011	2012	2013
1. Somálsko – 80	1. Somálsko – 225	1. Afganistan – 110
2. Afganistan – 75	2. Afganistan – 90	2. Somálsko – 55
3. Gruzínsko – 65	3. Gruzínsko – 55	3. Gruzínsko – 35
4. Moldavsko – 40	4. Kongo – 45	4. Eritrea – 30
5. Rusko – 35	5. Arménsko – 35	5. Arménsko – 25

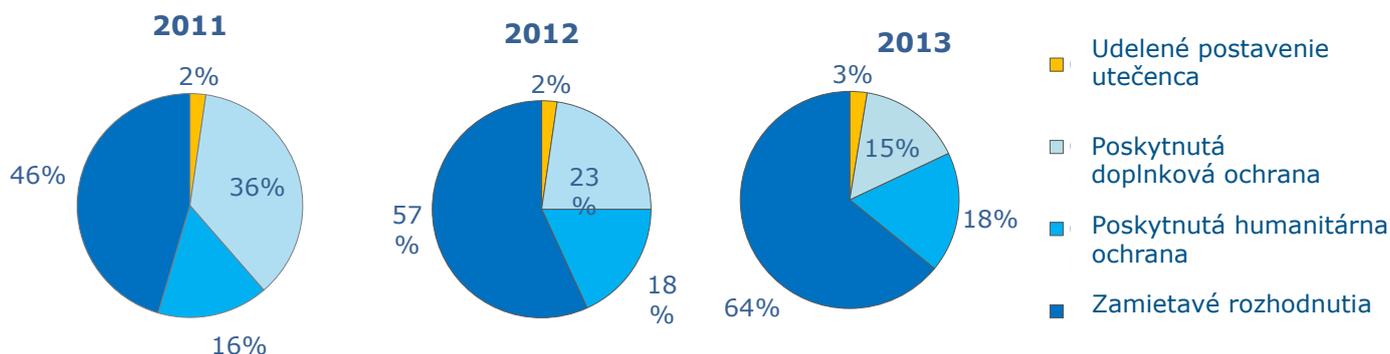
Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_asyappctza*), cit. 4. 6. 2014

Tabuľka č. 4: Žiadosti o azyl – prvostupňové rozhodnutia podľa výsledku (2011 – 2013)

	Celkový počet rozhodnutí	Kladné rozhodnutia	Z toho:			Zamietavé rozhodnutia
			Postavenie utečenca	Doplnková ochrana	Humanitárne dôvody	
2011	215	115	5	80	35	100
2012	440	190	10	100	80	250
2013	190	70	5	30	35	125

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_asydcfsta*), cit. 4. 6. 2014

Grafy č. 4 - 6: Žiadosti o azyl – prvostupňové rozhodnutia podľa výsledku (2011 – 2013)

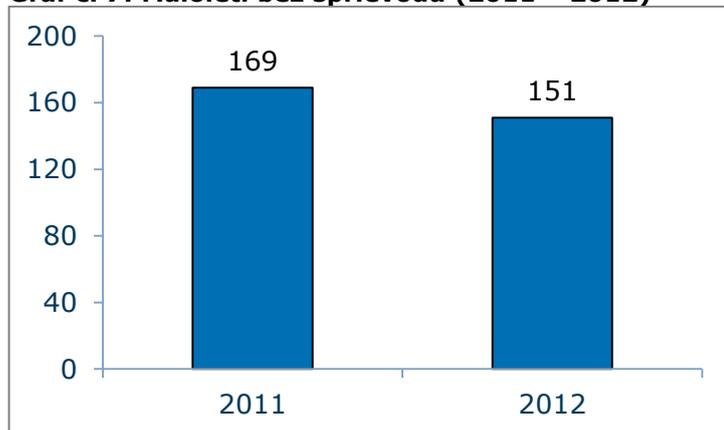
Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_asydcfsta*), cit. 4. 6. 2014

Tabuľka č. 5: Relokovaní a presídlení štátni príslušníci tretích krajín (2011 – 2013)

	2011	2012	2013
Relokovaní štátni príslušníci tretích krajín	0	0	0
Presídlení štátni príslušníci tretích krajín	0	0	5*

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (*migr_asyresa*), cit. 6. 4. 2014, a pracovný dokument EK – Príloha k 5. výročnej správe o imigrácii a azyle za r. 2013; údaje poskytnuté národným kontaktným bodom v SR.

Graf č. 7: Maloletí bez sprievodu (2011 – 2012)

Zdroj: EMN, Opisná analýza dosahov Štokholmského programu na r. 2010 – 2013

Tabuľka č. 6: Maloletí bez sprievodu (2011 – 2013)

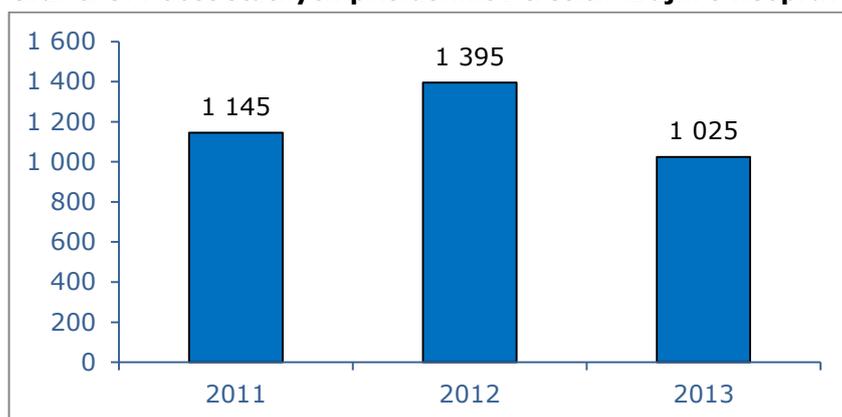
	2011	2012	2013
Maloletí bez sprievodu (spolu)	169	151	N/A
Maloletí bez sprievodu, ktorí nepožiadali o azyl	150	N/A	70
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	20	5	5

Tabuľka č. 7: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým bol odopretý vstup na vonkajších hraniciach (2011– 2013)

	2011	2012	2013
Štátni príslušníci tretích krajín, ktorým bol odopretý vstup na vonkajších hraniciach	595	595	435

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (migr_eirfs), cit. 4. 6. 2014

Graf č. 8: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s neoprávneným pobytom (2011 – 2013)

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (migr_eipre), cit. 4. 6. 2014

Tabuľka č. 8: Vrátení štátni príslušníci tretích krajín (2011-2013)

	Štátni príslušníci tretích krajín povinní opustiť krajinu	Vrátení v rámci opatrenia núteného návratu	Vrátení dobrovoľne	Vrátení v rámci programu asistovaných dobrovoľných návratov
2011	580	390	95	95
2012	490	273	72	54
2013	545	325	64	50

Zdroj: Migračné štatistiky Eurostatu (migr_eiord), cit. 4. 6. 2014 a pracovný dokument EK – Príloha k 5. výročnej správe o imigrácii a azyle za r. 2013

Tabuľka č. 9: Počet vydaných víz podľa typu (2011 – 2013)

	2011	2012	2013
Celkový počet víz	N/A	75 836	N/A
Schengenské víza (krátkodobé víza)	69 681	74 539	129 286
Národné víza	1 235	1 175	1 183

Zdroj: pracovný dokument EK k výročnej správe o imigrácii a azyle; EMN, Deskriptívna analýza dosahov Štokholmského programu v rokoch 2010 až 2013